

OMMELANDER ZIEKENHUIS GROEP

Obductie
informatie voor nabestaanden

PATIËNTENINFORMATIE

Inleiding

U leest deze folder waarschijnlijk omdat iemand die u liefheeft is overleden. De behandelend arts of huisarts heeft u gevraagd of er een obductie verricht mag worden op de overledene. Deze vraag roept vaak andere vragen op zoals: "Wat is eigenlijk een obductie en wat wordt er dan precies gedaan?"

De omstandigheden waarin verdriet of andere emoties overheersen, maken het soms moeilijk om zulke vragen aan de behandelend arts te stellen. Toch is het belangrijk voor de behandelend arts om te weten welke vragen u heeft omdat ze bepalend kunnen zijn of u wel of geen toestemming voor een obductie verleent.

Deze folder is bedoeld om duidelijke antwoorden te geven op de vragen die u mogelijk heeft en om u te helpen bij uw besluit. Als u na het lezen van de informatie nog vragen heeft dan kunt u deze vanzelfsprekend stellen aan de arts. De arts zal u helpen om een besluit te nemen waar u later geen spijt van zult krijgen.

In deze folder wordt uitgelegd waarom een obductie belangrijk is en wat er bij een obductie allemaal wordt gedaan. Neem de tijd om deze informatie te lezen en spreek met de arts een tijdstip af waarop u uitsluitsel geeft over u beslissing.

Wat is een obductie?

Obductie is een inwendig onderzoek op een overleden persoon. Een obductie wordt ook wel een sectie of autopsie genoemd. Het onderzoek wordt verricht door een klinisch patholoog. Dit is een arts die gespecialiseerd is in dit onderzoek. Voordat er wordt gestart met de obductie wordt de overleden persoon eerst uitwendig onderzocht. Dit heet het uitwendig onderzoek.

Een obductie is een uitgebreid onderzoek. Hierbij worden vrijwel alle organen onderzocht. Een obductie is te vergelijken met een operatie en wordt op zodanige wijze gedaan dat er achteraf vrijwel niets meer van te zien is.

In geval van een natuurlijke dood moet er aan de nabestaanden toestemming worden gevraagd voor obductie.

U kunt uw toestemming toespitsen op specifieke onderdelen.
(lees verder onder: Hoe is de procedure?)

Waarom obductie?

Het meest gegeven antwoord op deze vraag is: "Om de doodsoorzaak vast te stellen." Een andere reden kan zijn om vast te stellen of de ziekte erfelijk of besmettelijk is. In het geval van een erfelijke ziekte kunnen bijvoorbeeld ouders van een overleden kind de informatie laten meespelen bij het krijgen van meer kinderen. Bij een besmettelijke ziekte moet actie worden ondernomen om eventueel besmette personen op te sporen en te onderzoeken.

Het is niet altijd duidelijk waaraan iemand precies is overleden. Nabestaanden en artsen willen vaak weten hoe het ziekteproces en de daaropvolgende dood precies verlopen zijn. De obductie is het middel bij uitstek om goed te onderzoeken wat er in de laatste levensfase met de patiënt is gebeurd en om achteraf te controleren of een medische behandeling juist is geweest. Dit zal niet meer voor de overleden patiënt van belang zijn, maar wel voor volgende patiënten. Deze kunnen profiteren van de lessen die van een obductie geleerd worden.

De ervaring heeft geleerd dat ook bij patiënten waar het allemaal duidelijk leek, zich nog zaken kunnen voordoen die niemand verwacht had.

De informatie die een obductie oplevert helpt artsen om kritisch naar de door hen ingestelde behandeling te kijken.

Verder zijn obducties van groot belang voor de wetenschap. Van veel ziekten is een groot deel van de kennis ontleend aan studies op weefsels die verkregen werden bij obducties.

Wat gebeurt er bij een obductie?

In het kort gezegd wordt bij een obductie het lichaam van de overledenen geopend en worden de organen in het lichaam geïnspecteerd. Daarna worden ze over het algemeen een voor een uit het lichaam verwijderd, gewogen en ook ingesneden om de binnenkant te kunnen inspecteren.

Vervolgens wordt van elk orgaan een klein stuk weefsel afgenomen voor microscopisch onderzoek. Het microscopisch onderzoek is belangrijk omdat niet alle afwijkingen met het

blote oog kunnen worden gezien. Hierna worden de organen teruggeplaatst in het lichaam van de overledene. Soms gebeurt het dat organen niet goed onderzocht kunnen worden. In die enkele gevallen wordt het orgaan meegenomen naar het laboratorium om het daar te bestuderen.

Het lichaam wordt na de obductie gesloten en wordt daarna overgedragen aan de begrafenisondernemer. Als de overledene voor een opbaring wordt aangekleed, dan zijn er geen sporen van de obductie te zien. Als mensen kaal zijn en er een schedellichting voor hersenonderzoek heeft plaatsgevonden dan kunnen daarvan soms wonden zichtbaar zijn.

Als nabestaanden dit laatste bezwaarlijk vinden dan kunnen zij dit bespreken met de arts. Er kan dan bijvoorbeeld een gedeeltelijke obductie gedaan worden.

In ons ziekenhuis wordt er voor het hersenonderzoek apart toestemming gevraagd aan de nabestaanden. Dit is echter wettelijk niet verplicht. Mocht u bezwaar hebben tegen hersenonderzoek, dan kunt u dit aan de arts kenbaar maken.

Het bewaren van weefsel en organen

Er zijn omstandigheden waarin, naast de kleine stukjes weefsel voor het microscopisch onderzoek, één of meer organen – of delen daarvan – langer worden bewaard, bijvoorbeeld het hart of de hersenen.

Een eerste reden kan zijn dat het orgaan heel klein is zodat het in zijn geheel voor het aanvullend microscopisch onderzoek moet worden meegenomen.

Een tweede reden kan zijn dat het een ingewikkelde afwijking van het orgaan betreft die uitgebreider onderzoek, al dan niet in samenwerking met een expert, noodzakelijk maakt.

Een derde reden kan zijn dat het weefsel of orgaan eerst bewerkt moet worden om tot onderzoek over te kunnen gaan.

De bewerking kan enkele dagen en soms weken in beslag nemen. Voor hersenonderzoek bijvoorbeeld is een periode van zes tot twaalf weken nodig voor bewerking en beoordeling. Deze redenen maken het langer bewaren van de (delen van) organen noodzakelijk om tot een diagnose te kunnen komen.

Er zijn dus verschillende redenen om bepaalde (delen van) organen langer te bewaren. Deze weefsels of organen kunnen niet met de overledene mee begraven of gecremeerd worden, maar worden later alsnog gecremeerd door het ziekenhuis. Het is belangrijk dat u zich dit realiseert. Als u hiertegen bezwaar heeft, kunt u dit kenbaar maken aan de arts. Als uw bezwaar ertoe leidt dat er tijdens de obductie onvoldoende gegevens kunnen worden verkregen, dan zal de arts dit met u bespreken. U kunt dan in samenspraak tot een voor u aanvaardbare beslissing komen.

Hoe is de procedure?

De procedure begint met de vraag van de arts of obductie mag worden verricht en met het bij u informeren of u nog vragen heeft. U als nabestaande bent degene die besluit of u toestemming verleent voor obductie. Besluit u geen toestemming te verlenen, dan wordt geen obductie verricht.

Als u toestemming geeft wordt de overledene naar het mortuarium overgebracht en wordt binnen afzienbare tijd (meestal één werkdag) obductie verricht door een patholoog.

Het hele onderzoek zoals hierboven beschreven neemt tussen de één en drie uur in beslag. Daarna haalt de begrafenisondernemer de overledene op voor de voorbereidingen voor opbaring en/of begrafenis of crematie. Over het algemeen doorkruist een obductie de officiële gang van zaken rond begrafenis of crematie niet.

Na de obductie maakt de patholoog een verslag dat hij opstuurt naar de arts die de obductie heeft aangevraagd. Als u daar prijs op stelt kunt u een afspraak met deze arts maken om de bevindingen van de patholoog met u te bespreken. De afspraak hiervoor kan meestal 1 à 2 maanden na de obductie gemaakt worden. Bij een hersenobductie moet met een langere periode rekening gehouden worden.

Als u dan nog vragen heeft, kunt u deze met de arts bespreken. Als het nodig mocht zijn, kan de arts weer contact opnemen met de patholoog voor nader overleg.

Uitzonderingen op de procedure

Als iemand in een wilsbeschikking heeft laten opnemen dat hij/zij geen obductie wenst, als iemand een niet-natuurlijke dood is gestorven of als het in het belang van de volksgezondheid is een obductie uit te voeren, gelden andere procedures.

Als de overledene geen obductie wenste, kunt u als nabestaande niet meer toestemmen in een obductie.

Iemand die overlijdt na een ongeval, misdrijf of vermoeden daartoe, is een niet-natuurlijke dood gestorven en moet gezien worden door een gemeentelijke lijkschouwer. Deze beslist dan of gerechtelijke obductie verricht zal worden of dat het lichaam kan worden vrijgegeven.

Een gerechtelijke obductie vindt plaats in geval van een misdrijf of het vermoeden daartoe en wordt verricht door een gerechtelijke patholoog. Voor een gerechtelijke obductie is toestemming van de familie niet vereist.

Als het lichaam wordt vrijgegeven en nabestaanden of de arts willen precies weten wat er gebeurd is, kan een obductie plaatsvinden door de patholoog van het ziekenhuis. Hiervoor is altijd toestemming van de nabestaanden vereist.

Een voorbeeld van obductie in het belang van de volksgezondheid is om te onderzoeken of een zeer besmettelijke ziekte heeft toegeslagen en hoe een epidemie kan worden voorkomen.

Obductie bij kinderen

In principe is de procedure bij kinderen hetzelfde als bij volwassenen. Soms wordt weefsel uitgenomen voor genetisch onderzoek. Dit is vooral belangrijk indien een kind tijdens de zwangerschap of rond de geboorte is overleden en er een uitspraak gedaan moet worden of een afwijking erfelijk is, waardoor er een kans op herhaling is bij een volgende zwangerschap.

Als het hele kleine kinderen betreft, zijn de organen uiteraard ook heel klein en zal het hele orgaan in plaats van een stukje weefsel microscopisch onderzocht moeten worden en zal iets eerder worden overgegaan tot het bewaren van de organen om ze op een later tijdstip beter te kunnen bekijken.

Aangeboren afwijkingen bij kinderen zijn vaak complexer dan afwijkingen bij volwassenen en ze vereisen uitgebreider onderzoek.

Als u bezwaar heeft tegen het langer bewaren en niet mee begraven of cremeren van organen, kunt u dat kenbaar maken aan de arts en wordt met uw wensen rekening gehouden.

Meer informatie over het verrichten van obducties bij kinderen kunt u lezen in de voorlichtingsbrochure Obductie: *Informatie voor ouders en hulpverleners over onderzoek na overlijden bij kinderen.*

Ook kunt u voor meer informatie contact opnemen met de Vereniging Samenwerkende Ouder- en Patiëntenorganisaties. Deze vereniging is betrokken bij erfelijke en/of aangeboren aandoeningen, telefoon 035 - 602 8555 of e-mail vsop@vsop.nl.

Kan ik voorwaarden stellen?

Het kan gebeuren dat u wel toestemming wilt geven voor obductie, maar dat u alleen toestemming wilt geven voor een gedeeltelijke obductie (bijvoorbeeld alleen obductie van hart en longen) of dat u liever niet wilt dat organen bewaard worden of dat de hersenen uit de schedel gehaald worden voor nader onderzoek.

Uw eventuele bezwaren kunt u kenbaar maken aan de arts die aan u toestemming voor obductie heeft gevraagd. Als uw bezwaar ertoe leidt dat de obductie onvoldoende gegevens zal opleveren, dan zal de arts dit met u bespreken. U kunt dan op basis van deze informatie nieuwe afwegingen maken voordat u een besluit neemt.

De aanvragend arts zal bezwaren nooit naast zich neer (kunnen) leggen. Uiteindelijk bepalen de nabestaanden wat er gebeurt.

Vragen?

Als u nog vragen heeft kunt u deze bespreken met de arts in het ziekenhuis. Deze kunt u doorgaans bereiken via de polikliniek of het secretariaat van het betreffende specialisme.

Voor deze informatie is gebruik gemaakt van de folder van de Nederlandse Vereniging voor Pathologie die tot stand is gekomen in Samenwerking met de Nederlandse Patiënten Consumenten Federatie .

Ommelander Ziekenhuis Groep

locatie Delfzicht

Jachtlaan 50, Delfzijl
Postbus 30.000
9930 RA Delfzijl
Telefoon 0596 - 644 444

E-mail: info@ozg.eu
Web: www.ozg.eu

locatie Lucas

Gassingel 18, Winschoten
Postbus 30.000
9670 RA Winschoten
Telefoon 0597 - 459 111

(12.11-011) © OZG